

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 24/08-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. apríla 2008 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú časť sťažnosti Š. B., B., zastúpeného advokátom JUDr. L. K., B., v ktorej namietal, že postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 51/2007 a jeho uznesením z 11. júla 2007 došlo k nezákonnému pozbaveniu jeho osobnej slobody porušením čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky v súvislosti s trvaním jeho väzby od 20. júna 2007 do 22. júna 2007, a takto

r o z h o d o l :

1. Právo Š. B. na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 51/2007 a jeho uznesením z 11. júla 2007 p o r u š e n é b o l o .

2. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť Š. B. trovy jeho právneho zastúpenia v sume 6 734 Sk (slovom šesťtisíc sedemsto tridsať štyri slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. L. K., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti Š. B. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. I. ÚS 24/08 z 24. januára 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Š. B. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta, že postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 51/2007 a jeho uznesením z 11. júla 2007, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 102/07 z 22. júna 2007, došlo k nezákonnému pozbaveniu jeho osobnej slobody porušením čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) a čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) v súvislosti s trvaním jeho väzby v čase od 20. júla 2007 do 22. júla 2007.

Podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľ podaním zo 17. marca 2008, ako aj krajský súd vo vyjadrení z 27. februára 2008 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení účastníkov konania nachádzajúcich sa v spise, ako aj zo svojich zistení v rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti, resp. rozhodovania o nej v merite veci.

Zo sťažnosti vyplýva, že:

1. proti sťažovateľovi bolo uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície Bratislava V (ďalej len „policajný orgán“) sp. zn. ČVS: ORP-1053/1-OVK-B5-2006 z 20. decembra 2006 začaté trestné stíhanie a súčasne bol obvinený zo spáchania trestného činu vydierania podľa § 189 ods. 2 s poukazom na § 138 Trestného zákona.

Uznesením okresného súdu z 22. decembra 2006 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku s tým, že väzba začala 20. decembra 2006 o 15:35 h.

2. Prokurátorka Okresnej prokuratúry Bratislava V (ďalej len „okresná prokuratúra“) podala 20. júna 2007 o 15:00 h na sťažovateľa okresnému súdu obžalobu.

Podľa názoru sťažovateľa: *„Podľa obžaloby bolo zjavne účelové v snahe zabrániť môjmu prepusteniu z väzby, nakoľko lehota trvania väzby v prípravnom konaní by uplynula toho istého dňa o 15.35 hod., keďže nebol podaný návrh na predĺženie lehoty trvania väzby. V zmysle ustanovenia v § 208 ods. 1 Trestného poriadku, na preštudovanie spisu musí byť poskytnutá primeraná lehota, v ktorej sa nielen študujú spisy, ale dochádza aj k porade medzi obvineným a obhajcom najmä o návrhoch na doplnenie dokazovania. V mojom prípade ani nedošlo k vykonaniu tohto procesného úkonu.“*

3. Okresný súd uznesením sp. zn. 2 T 102/07 z 22. júna 2007 obžalobu podľa § 244 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku odmietol a vec vrátil okresnej prokuratúre na došetrenie. Dôvodom vrátenia veci do prípravného konania bolo závažné porušenie § 208 ods. 1 Trestného poriadku, keď nebolo vykonané oboznamovanie obvineného (sťažovateľa) s výsledkami vyšetrovania a spis bol predložený okresnej prokuratúre s návrhom na podanie obžaloby. Okresný súd súčasne rozhodol (§ 244 ods. 5 Trestného poriadku), že sťažovateľa ponecháva vo väzbe, lebo *„dôvody väzby tak, ako boli ustálené v prvotnom rozhodnutí okresného súdu trvajú aj v súčasnom štádiu trestného konania“*.

4. Proti tejto časti uznesenia podal sťažovateľ v zákonnej lehote sťažnosť. Navrhol napadnuté uznesenie zrušiť a jeho prepustiť z väzby na slobodu. Sťažovateľ poukázal na to, že podanie obžaloby bolo „účelové v snahe zabrániť prepusteniu obvineného z väzby, pretože obžaloba bola podaná za situácie, kedy muselo byť žalujúcej prokurátorky známe, že vyšetrovanie nebolo ukončené zákonom zodpovedajúcim spôsobom, pretože vôbec nebolo a nemohlo byť vykonané preštudovanie vyšetrovacieho spisu po skončení vyšetrovania obvineným a jeho obhajcom. (...) posledný dôkaz potrebný na uzavretie vyšetrovania, ktorý bol navyše v kompetencii KEZ PZ ako súčasť Policajného zboru SR, bol dodaný až 11. 06. 2007 s dátumom spracovania 08. 06. 2007, teda 9 kalendárnych dní pred skončením lehoty väzby, hoci uznesenie o pribratí znalca bolo vydané až 18. 12. 2006“.

Podľa názoru sťažovateľa „V predmetnej veci dozorujúca prokurátorka nepodala návrh na predĺženie lehoty väzby, kedy lehota na podanie návrhu na predĺženie väzby uplynula dňa 30. 05. 2007, a to napriek tomu, že nemohla vedieť, či na základe vypracovaného znaleckého posudku nevyplynie nevyhnutná potreba ďalšieho dokazovania (napr. mechanoskopia), prípadne, či zo strany obvineného a obhajcu nebudú predložené relevantné návrhy na prípadné ďalšie dokazovanie“.

Sťažovateľ tvrdil, že „mal byť prepustený z väzby najneskôr dňa 21. 06. 2007, čo však bolo v dôsledku nezákonného postupu prokuratúry zmarené“. Žiadal preto „predmetné uznesenie v bode II. zrušiť a prepustiť ho z väzby na slobodu, nakoľko podľa názoru obhajoby nezákonný postup prokuratúry nemôže byť konvalidovaný ani vyššie napadnutím uznesením o ponechaní obvineného vo väzbe“.

5. Sťažovateľovu sťažnosť (proti uzneseniu okresného súdu z 22. júna 2007) krajský súd uznesením sp. zn. 1 Tos 51/2007 z 11. júla 2007 zamietol.

Svoje rozhodnutie v časti, ktorá je predmetom posúdenia ústavným súdom (sťažovateľom tvrdené nezákonné trvanie jeho väzby v čase od 20. júla 2007 do 22. júla 2007), odôvodnil krajský súd takto:

„K sťažnostným námietkam obvineného, odvolací súd dodáva, že šesťmesačná zákonná lehota trvania väzby v prípravnom konaní uvedená v ustanovení § 78 ods. 1 Tr. por. v danom prípade nebola prekročená. Tým, že prokurátorka okresnej prokuratúry podala obžalobu na okresný súd dňa 20. 6. 2007 o 15.00 hodine, týmto momentom začala plynúť tzv. súdna väzba v zmysle ustanovenia § 76 ods. 5 Tr. por. Za situácie, keď súd prvého stupňa odmietol obžalobu postupom podľa § 244 ods. 1 písm. h) Tr. por. a vec vrátil prokurátorky, začína plynúť nová šesťmesačná – lehota väzby až dňom, kedy bude spis doručený prokurátorky (§ 76 ods. 10 Tr. por.).“

Po citácii ustanovení § 76 ods. 1, 5, 6, 7 a 10 a ustanovení § 79 ods. 2 a 3 Trestného poriadku interpretoval a aplikoval krajský súd citované právne normy na posudzovanú vec takto:

„V danom prípade, vzhľadom k stíhanej trestnej činnosti a s poukazom i na ust. § 76 ods. 6 písm. b) Tr. por. u obvineného Š. B. celková lehota trvania väzby môže trvať 36 mesiacov, nakoľko je stíhaný pre zločin. Nakoľko podľa § 76 ods. 7 Tr. por. z lehoty uvedenej v odseku 6 pripadá jedna polovica na prípravné konanie a jedna polovica na konanie pred súdom, lehota trvania väzby v prípravnom konaní môže celkovo trvať 18 mesiacov. Podaním obžaloby, i keď možno účelovo podanej, nedošlo porušeniu vyššie uvedených zákonných lehôt trvania väzby. Obvinený bol doposiaľ šesť mesiacov vo väzbe prípravného konania, od podania obžaloby do vrátenia spisu späť na prokuratúru plynie tzv. súdna väzba, ktorá sa započíta do celkového trvania súdnej väzby v rámci ust. § 76 ods. 6 písm. b, ods. 7 Tr. por.

Odvolací súd dodáva, že okresný súd sa dopustil formálneho pochybenia, keď pri svojom rozhodnutí podľa § 244 ods. 5 Tr. por. nekonštatoval v bode II. výrokovej Časti napadnutého uznesenia, že obvinený sa naďalej ponecháva vo väzbe z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b), c) Tr. por., ktorá skutočnosť však nemá vplyv na meritum veci.

Vzhľadom na uvedené, odvolací súd nezistil dôvody pre zrušenie alebo zmenu napadnutého uznesenia a nakoľko nezistil ani žiadne iné pochybenie v konaní súdu predchádzajúcim napadnutému uzneseniu rozhodol tak, že sťažnosť obvineného Š. B. ako nedôvodnú zamietol.“

6. Sťažovateľ (vzhľadom na už uvedené) považuje postup a rozhodnutia vo veci konajúcich väzobných súdov za postup, ktorým bolo porušené jeho „základné právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a ods. 5 ústavy a právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 5 ods. 1 dohovoru“.

7. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn.: 1 Tos 51/2007 uznesením zo dňa 11. 07. 2007 porušil základné právo Š. B. zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo zaručené v čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 1 Tos 51/2007 zo dňa 11. 07. 2007 sa zrušuje a Krajskému súdu v Bratislave sa prikazuje, aby Š. B. prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

3. Š. B. priznáva náhradu trov konania vrátane trov právneho zastúpenia, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu JUDr. L. K. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

1. K ústavným súdom prijatej sťažnosti sa písomne vyjadrila predsedníčka krajského súdu podaním z 27. februára 2008 sp. zn. Spr. 3132/2008, v ktorom uviedla:

„Krajský súd po prečítaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa a na základe výroku uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 24/08 z 24. januára 2008 v bode 1. poukazuje na odôvodnenie ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie 1 Tos 51/2007, pričom zastáva názor, že nedošlo k nezákonnému pozbaveniu osobnej slobody sťažovateľa v čase od 20. 06. 2007 do 22. 06. 2007, ani k porušeniu jeho základného práva zaručeného v článku 17 ods. 1, ods. 5, článku 48 ods. 2 Ústavy SR a článku 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Svoje právne závery odôvodnila takto:

„Zákonná šesťmesačná lehota väzby na prípravné konanie nebola porušená, nakoľko prokurátorka okresnej prokuratúry podala na obvineného obžalobu v posledný deň zákonnej lehoty, čo nie je v rozpore so zákonom. Vzhľadom k stíhanému zločinu celková možná lehota väzby obvineného je daná ustanovením § 76 ods. 6 písm. b) Tr. por., t. j. v trvaní 36 mesiacov. Na základe ustanovenia § 76 ods. 7 Tr. por. jedna polovica z tejto lehoty, t. j. osemnásť mesiacov pripadá na prípravné konanie a jedna polovica na konanie pred súdom. Počítanie uvedených lehôt upravuje ustanovenie § 76 ods. 10 Tr. por., keď lehoty uvedené v § 76 ods. 6, ods. 7 Tr. por. sa rátajú od času, keď bol obvinený zatknutý alebo zadržaný, ak nepredchádzalo zatknutie, alebo zadržanie obvineného, od momentu, keď bola na základe rozhodnutia o väzbe obmedzená osobná sloboda obvineného. V poslednej vete tohto ustanovenia zákon upravuje počítanie lehoty pri odmietnutí obžaloby a vrátení veci prokurátorovi na došetrenie alebo ak prokurátor vezme obžalobu späť tak, že plynie nová šesťmesačná lehota väzby v rámci lehôt uvedených v ods. 7 § 76 Tr. por. odo dňa, keď bol spis doručený prokurátorovi.

Pokiaľ sťažovateľ namieta, že bol nezákonne vo väzbe od podania obžaloby dňa 20. 06. 2007 do rozhodnutia Okresného súdu Bratislava V. dňa 22. 06. 2007, krajský súd je toho názoru, že vzhľadom k vyššie uvedeným ustanoveniam k prekročeniu zákonnej lehoty väzby obvineného v prípravnom konaní nedošlo. Okresný súd postupoval v intenciách zákona, nakoľko postupom v zmysle § 243 ods. 1 Tr. por., veta za bodkočiarkou na neverejnom zasadnutí vec predbežne prejednal preto, že prichádzalo do úvahy rozhodnutie podľa ustanovenia § 244 ods. 1 písm. a) až i) Tr. por. súd následne odmietol obžalobu a vec vrátil prokurátorovi na došetrenie pre závažné procesné chyby. V súlade so zákonom obligatórne rozhodol aj o ďalšom trvaní väzby obvineného podľa § 244 ods. 5 Tr. por.

Sťažovateľ namieta, že v čase od 20. 06. 2007 do 22. 06. 2007 bol nezákonne vo väzbe z dôvodu, že toto obdobie nebolo pokryté súdnym rozhodnutím. K súdnemu rozhodnutiu došlo, nakoľko prvostupňový súd rozhodol v zmysle zákona pri odmietnutí obžaloby a vrátení veci prokurátorovi na došetrenie aj o ďalšom trvaní väzby obvineného. Ide pritom o súdnu časť konania. Po podaní obžaloby súd na svoje rozhodnutie ohľadne merita veci a následne aj o ďalšom trvaní väzby potrebuje určitý časový priestor a ďalšie trvanie väzby obvineného bolo pokryté súdnym rozhodnutím. Procesné pochybenie

prípravného konania, ktoré bolo dôvodom pre odmietnutie obžaloby a vrátenie veci prokurátorovi na došetrenie, podľa názoru súdu nebolo dôvodom na prepustenie obvineného z väzby na slobodu, z dôvodu existencie dôvodov kolúznejskej a preventívnej väzby obvineného. O ďalšom ponechaní obvineného vo väzbe rozhodol senát okresného súdu prednostne, urýchlene a bez prietáhov. Išlo preto o rozhodnutie súdu konajúceho vo veci, bolo vydané včas a väzba obvineného nebola nezákonná. Časové vymedzenie novej lehoty prípravného konania pri odmietnutí obžaloby a vrátení veci prokurátorovi na došetrenie nebolo potrebné a ani za danej situácie možné, nakoľko zákon túto povinnosť súdu neukladá, pričom samotné ustanovenie § 76 ods. 10 Tr. por. veta druhá upravuje, že plynie nová šesťmesačná lehota väzby v rámci lehôt uvedených v ods. 7 § 76 Tr. por., a to odo dňa, keď bol spis doručený prokurátorovi. Tým, že vec bola právoplatne vrátená prokurátorovi na došetrenie, nová lehota trvania väzby na prípravné konanie plynie v nadväznosti na už uplynutú lehotu jej trvania a teda pokračuje plynúť po uplynutí predchádzajúcej lehoty väzby. Obidve lehoty trvania väzby, t. j. už uplynutá a nová (tvoria jednu celkovú lehotu tak, ako to upravuje ustanovenie § 76 ods. 6, ods. 7 Tr. por.). Aj z tohto znenia je zrejmé, že k časovému vymedzeniu väzby obvineného v konkrétnej veci súdom nemohlo dôjsť. Zákon v ustanovení § 76 ods. 10, veta druhá Tr. por. hovorí o novej šesťmesačnej lehote väzby, ktorá plynie v rámci lehôt uvedených v § 76 Tr. por., a nie o predĺženej lehote väzby, ktorá je ustanovením § 76 ods. 3, veta druhá Tr. por. vymedzená maximálnou dobou (až šesť mesiacov) a nesmie presiahnuť lehotu uvedenú v ustanovení § 76 ods. 7 Tr. por. (...) z uvedených dôvodov preto krajský súd sťažnosť obvineného zamietol ako nedôvodne podanú a stotožnil sa s tým, že väzba obvineného bola naďalej daná s odôvodnením a doplnením dôvodov ako je uvedené v uznesení krajského súdu.“

2. Sťažovateľ nevyužil možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu krajského súdu z 27. februára 2008 k prijatej ústavnej sťažnosti.

3. Ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti uznesením č. k. I. ÚS 24/08-18 z 24. januára 2008 takto rozhodol:

„1. Sťažnosť Š. B. v časti, v ktorej namieta, že postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 1 Tos 51/2007 a jeho uznesením z 11. júla 2007 došlo k nezákonnému pozbaveniu osobnej slobody porušením čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky v súvislosti s trvaním jeho väzby v čase od 20. júna 2007 do 22. júna 2007, p r i j í m a na ďalšie konanie.

2. Sťažnosť Š. B. vo zvyšnej časti o d m i e t a .“

III.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal na ďalšie konanie uznesením z 24. januára 2008 I. senát ústavného súdu v zložení Milan Ľalík (predseda senátu), Peter Brňák a Lajos Mészáros (sudcovia). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2008 účinného od 1. marca 2008 I. senát ústavného súdu tvoria sudcovia Peter Brňák (predseda senátu), Marianna Mochnáčová (sudkyňa) a Milan Ľalík (sudca). Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 17 ústavy osobná sloboda sa zaručuje (odsek 1). Nikoho nemožno (...) pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (odsek 2 prvá veta). Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu (odsek 5).

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom.

1. Ústavný súd konštatuje, že predmetom posudzovanej sťažnosti (vecne vymedzenej jej petitom a uznesením ústavného súdu o prijatí jej časti na ďalšie konanie) je namietané porušenie označených práv a slobôd postupom a rozhodnutím krajského súdu o zamietnutí jeho sťažnosti proti prvostupňovému uzneseniu z 22. júna 2007, ktorým bolo rozhodnuté, že lehota jeho väzby *„ktorá končila dňa 20. 06. 2007 o 15.35 hod.“* trvá naďalej, teda o jeho nezákonnom držaní vo väzbe, lebo *„odo dňa 20. 06. 2007 absentuje rozhodnutie súdu o väzbe“*.

Aj keď v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone, vzhľadom ku kontinuálnej nadväznosti inštančných konaní vo väzobných veciach ústavný súd v rámci posudzovania postupu a rozhodnutia v petite sťažnosti označeného krajského súdu prihliadal aj na postup a rozhodnutie v prvostupňovom konaní, ktoré predchádzalo jeho rozhodnutiu, t. j. na vecné zistenia, aplikáciu a interpretáciu na vec sa vzťahujúcich právnych noriem okresným súdom, ktoré si krajský súd osvojil a z ktorých vychádzal pri svojom rozhodovaní.

Zo skutočností uvedených v sťažnosti a k nej pripojených písomností, ako aj zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením okresného súdu z 22. decembra 2006 vzatý do väzby z dôvodov tam uvedených, pričom väzba začala 20. decembra 2006 o 15:35 h.

Okresná prokuratúra 20. júna 2007 o 15:00 h dala na okresný súd obžalobu na sťažovateľa. Okresný súd uznesením z 22. júna 2007 obžalobu odmietol, vec vrátil okresnej prokuratúre na došetrenie a o väzbe sťažovateľa rozhodol tak, že sťažovateľa ponechal vo väzbe, lebo „*dôvody väzby tak, ako boli ustálené v prvotnom rozhodnutí okresného súdu trvajú aj v súčasnom štádiu trestného konania*“. (Pozri bližšie body 1 až 3 I. časti odôvodnenia.)

Proti tej časti uznesenia okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o ponechaní sťažovateľa vo väzbe, podal sťažovateľ v zákonnej lehote sťažnosť, v ktorej poukázal na účelovosť a nezákonnosť postupu okresnej prokuratúry, v dôsledku ktorej okresný súd v prvej časti svojho rozhodnutia, ktorým obžalobu odmietol a vec vrátil okresnej prokuratúre na došetrenie, rozhodol síce správne, no tým, že sťažovateľ nebol „*prepustený z väzby najneskôr dňa 21. 06. 2007*“ a okresný súd ho ponechal naďalej vo väzbe rozhodnutím z 22. júna 2007, ktoré bolo „*vydané po hoci len dvoch dňoch po uplynutí zákonnej lehoty väzby...*“, porušil sťažovateľom označené základné práva a slobody.

Sťažovateľ sa domáhal zrušenia predmetnej časti prvostupňového rozhodnutia a prepustenia ho na slobodu. (Pozri bližšie bod 4 I. časti odôvodnenia.)

Krajský súd uznesením z 11. júla 2007 sťažovateľovu sťažnosť „*ako nedôvodnú zamietol*“, lebo „*nezistil dôvody pre zrušenie alebo zmenu napadnutého uznesenia*“, a tiež preto, že „*nezistil ani žiadne iné pochybenie v konaní súdu predchádzajúcom napadnutému uzneseniu*“.

K predmetu sťažnosti podanej ústavnému súdu (sťažovateľom tvrdenému nezákonnému trvaníu jeho väzby v čase od 20. júna 2007 do 22. júna 2007) krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia z 11. júla 2007 (pozri bližšie bod 5 I. časti odôvodnenia), ako aj vo vyjadrení predsedníčky krajského súdu z 27. februára 2008 (pozri bližšie bod 1 II. časti odôvodnenia) zhodne argumentoval svojím postupom súladným s platnou právnou úpravou vyplývajúcou z ustanovení § 76 ods. 1, 5, ods. 6 písm. b), ods. 7 a 10 Trestného poriadku. K sťažovateľovmu tvrdeniu o nezákonnosti jeho väzby v čase od 20. júna 2007 do

22. júna 2007, lebo toto obdobie nebolo pokryté súdnym rozhodnutím (teda k predmetu sťažnosti podanej ústavnému súdu), krajský súd uviedol:

„K súdnemu rozhodnutiu došlo, nakoľko prvostupňový súd rozhodol v zmysle zákona pri odmietnutí obžaloby a vrátení veci prokurátorovi na došetrenie aj o ďalšom trvaní väzby obvineného. Ide pritom o súdnu časť konania. Po podaní obžaloby súd na svoje rozhodnutie ohľadne merita veci a následne aj o ďalšom trvaní väzby potrebuje určitý časový priestor a ďalšie trvanie väzby obvineného bolo pokryté súdnym rozhodnutím. Procesné pochybenie prípravného konania, ktoré bolo dôvodom pre odmietnutie obžaloby a vrátenie veci prokurátorovi na došetrenie, podľa názoru súdu nebolo dôvodom na prepustenie obvineného z väzby na slobodu, z dôvodu existencie dôvodov kolúzne a preventívnej väzby obvineného. O ďalšom ponechaní obvineného vo väzbe rozhodol senát okresného súdu prednostne, urýchlene a bez prieťahov. Išlo preto o rozhodnutie súdu konajúceho vo veci, bolo vydané včas a väzba obvineného nebola nezákonná. Časové vymedzenie novej lehoty prípravného konania pri odmietnutí obžaloby a vrátení veci prokurátorovi na došetrenie nebolo potrebné a ani za danej situácie možné, nakoľko zákon túto povinnosť súdu neukladá, pričom samotné ustanovenie § 76 ods. 10 Tr. por. veta druhá upravuje, že plynie nová šesťmesačná lehota väzby v rámci lehôt uvedených v ods. 7 § 76 Tr. por., a to odo dňa, keď bol spis doručený prokurátorovi. Tým, že vec bola právoplatne vrátená prokurátorovi na došetrenie, nová lehota trvania väzby na prípravné konanie plynie v nadväznosti na už uplynutú lehotu jej trvania a teda pokračuje plynúť po uplynutí predchádzajúcej lehoty väzby. Obidve lehoty trvania väzby, t. j. už uplynutá a nová (tvoria jednu celkovú lehotu tak, ako to upravuje ustanovenie § 76 ods. 6, ods. 7 Tr. por.).“

Ústavný súd konštatuje, že z predložených mu písomností vyplýva, že šesťmesačná lehota trvania väzby sťažovateľa skončila 20. júna 2007 a o ďalšom ponechaní sťažovateľa vo väzbe rozhodol okresný súd uznesením z 22. júna 2007, teda dva dni po uplynutí šesťmesačnej lehoty trvania väzby sa okresný súd opätovne zaoberal samotnou existenciou dôvodov väzby a sťažovateľ bol držaný v namietanom období vo väzbe bez súdneho rozhodnutia (pozri bližšie body 1 a 2 I. časti odôvodnenia).

Ústavný súd sa už vyjadril k ústavným zárukám osobnej slobody jednotlivca. Napríklad vo veci sp. zn. II. ÚS 55/98 uviedol, že tieto sa v prípade väzby nevyčerpávajú len odkazom na zákonnú úpravu. Ustanovenie čl. 17 ods. 5 ústavy o tom, že do väzby možno vziať iba „na základe rozhodnutia súdu“, nadväzuje na prvý odsek tohto článku, podľa ktorého „osobná sloboda sa zaručuje“. Ústavodarca tým jasne vyjadril, aký veľký význam pripisuje jednak samotnej osobnej slobode jednotlivca a jednak úlohe súdov a sudcov pri napĺňaní ústavných záruk osobnej slobody. Podľa ústavy zo všetkých orgánov činných v trestnom konaní sú to práve súdy, ktoré majú zodpovednosť za to, či v prípade osoby obvinenej z trestného činu bude proti nej trestné konanie vedené vo väzbe alebo na slobode. Na prevzatie tejto zodpovednosti ústava ustanovuje formu „rozhodnutia“, a tým dbá o to, aby väzba ako opatrenie pozbavujúce osobnej slobody bola vykonaná spôsobom poskytujúcim obvinenému základné procesné záruky proti svojvoľnému postupu orgánov činných v trestnom konaní.

V tejto súvislosti treba poznamenať, že z čl. 17 ods. 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru nepochybne vyplýva, že väzba, ak má byť zákonná, musí sa vždy opierať o rozhodnutie súdu. Preto aj v danom prípade vždy musí existovať uznesenie všeobecného súdu. Tieto závery vyplývajú z predchádzajúcej judikatúry ústavného súdu, ktorá sa opiera o závery Európskeho súdu pre ľudské práva – ďalej len „ESLP“ (I. ÚS 6/02, I. ÚS 204/05).

Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Okrem toho ústavný súd vo svojej judikatúre už zdôraznil, že základné práva a slobody podľa ústavy je potrebné vykladať a uplatňovať v zmysle a duchu medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách (PL. ÚS 5/93, PL. ÚS 15/98) a že do rámca ústavných záruk práva na osobnú slobodu treba zahrnúť aj záruky poskytované čl. 5 dohovoru, tak ako ich vykladá a uplatňuje ESLP vo svojej judikatúre (napr. III. ÚS 7/00, II. ÚS 55/98).

Z judikatúry ESLP tiež vyplýva, že samotná skutočnosť, že vec bola postúpená súdu, nie je postačujúca na splnenie kritéria „zákonosti“ väzby v zmysle čl. 5 ods. 1 dohovoru

a nemôže bez príslušného súdneho rozhodnutia odôvodniť ďalšie trvanie väzby (napr. Stasaitis c. Litva, rozsudok z 21. marca 2002).

V zmysle čl. 17 ods. 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 1 dohovoru nemôže byť titulom pre držanie vo väzbe znamenajúce obmedzenie osobnej slobody len skutočnosť, že bola podaná obžaloba, bez toho, aby sa o ďalšom trvaní väzby výslovne konajúcim súdom rozhodlo ešte pred tým, než uplynie zákonom ustanovená lehota väzby v danom prípade v prípravnom konaní (mutatis mutandis I. ÚS 6/02, I. ÚS 204/05).

Tým, že vo veci rozhodujúce súdy nerozhodli včas o trvaní väzby v namietanej dobe a sťažovateľ bol počas nej vo väzbe bez rozhodnutia súdu, ústavný súd konštatuje porušenie sťažovateľovho základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a v čl. 5 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

2. Sťažovateľ požadoval (bod 2 petitu sťažnosti), aby ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu sp. zn. 1 Tos 51/2007 z 11. júla 2007 a prikázal krajskému súdu, aby sťažovateľa prepustil na slobodu.

Aj keď ústavný súd vyslovil porušenie označených práv a slobôd, nevyhovel požiadavke sťažovateľa na zrušenie namietaného uznesenia krajského súdu a jeho prepustenie z väzby (na základe požiadavky prednesenej v záverečnej etape prípravného konania) pre jej súčasnú neaktuálnosť a nedôvodnosť rozhodovania o nej.

Od podania sťažnosti ústavnému súdu (17. septembra 2007) totiž v predmetnej trestnej veci (teraz vedenej okresným súdom pod sp. zn. 2 T 181/07) bola podaná okresnou prokuratúrou obžaloba a na hlavnom pojednávaní konanom 12. februára 2008 bolo vo veci rozhodnuté rozsudkom, ktorým bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania žalovaného skutku (ktorým spáchal prečin podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona), za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní jedného roka so zaradením do ústavu na výkon trestu stredného stupňa stráženia. Proti rozsudku sa odvolal sťažovateľ, prokurátor a poškodený. Súdny spis bol 6. marca 2008 postúpený krajskému súdu, ktorý 27. marca

2008 zrušil prvostupňový rozsudok a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spis bol vrátený okresnému súdu 1. apríla 2008 a 27. marca 2008 bol sťažovateľ prepustený z väzby. Uvedené ústavný súd zistil dopytom na krajský súd.

Podľa § 79 ods. 2 Trestného poriadku orgány činné v trestnom konaní a súdy „sú povinné skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú alebo či sa zmenili“ a podľa aktuálnych zistení podať návrh alebo rozhodnúť v zmysle svojich oprávnení daných im príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku. Podľa ustanovenia odseku 3 citovanej právnej normy má obvinený „právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu...“.

Existenciu dôvodov väzby posudzuje súd a rozhoduje o ďalšom trvaní väzby pri preskúmaní a predbežnom prejednaní obžaloby (§ 242 a § 244 ods. 5 Trestného poriadku). Existenciu dôvodov obmedzenia osobnej slobody zisťujú vo veci konajúce súdy tiež v rámci dokazovania pred rozhodnutím v merite veci, resp. v rámci prieskumnej povinnosti odvolacieho súdu (tzv. revízny princíp viažuci sa na preskúmanie všetkých výrokov a postupu, ktorý im predchádzal, proti ktorým bolo možné podať odvolanie) v prípade podania odvolania, ako aj v rámci konania o mimoriadnych opravných prostriedkoch podľa ôsmej hlavy tretej časti Trestného poriadku. Vzhľadom na uvedené nepovažoval ústavný súd v danej etape trestného konania v uvedenej veci za účelné a dôvodné vstupovať do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a sťažovateľovmu návrhu v tejto časti sťažnosti nevyhovel (bod 3 výroku nálezu). Uvedené platí o to viac, že sťažovateľ bol 27. marca 2008 z väzby prepustený.

3. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal dva úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania a písomné podanie (sťažnosť) z 12. septembra 2007. Podľa vyhlášky Ministerstva

spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) prislúcha ako základná tarifa podľa ustanovení § 11 ods. 2 vyhlášky 1/6 z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky, t. j. zo sumy 19 056 Sk), čo predstavuje odmenu za jeden úkon 3 176 Sk a spolu s režijným paušálom 191 Sk sumu 3 367 Sk za jeden úkon právnych služieb. Náhrada trov konania za dva úkony právnych služieb v danom prípade predstavuje spolu sumu 6 734 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

4. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. apríla 2008